

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การพัฒนาเกณฑ์วัดสีเขียวสำหรับวัดในจังหวัดเพชรบูรณ์: ความรู้ เจตคติ และความพึงพอใจต่อเกณฑ์วัดสีเขียว
ชื่อนักศึกษา	พระประเสริฐ เพชรโสม
รหัสประจำตัว	54B74740109
ปริญญา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชา	สิ่งแวดล้อมศึกษา
ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	อาจารย์ ดร.บุญเลิศ วงศ์โพธิ์
กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ เบาใจ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาเกณฑ์วัดสีเขียวในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมสุขภาพประชาชนสำหรับวัดในจังหวัดเพชรบูรณ์ 2) ศึกษาผลการใช้เกณฑ์วัดสีเขียว โดยเปรียบเทียบความรู้ความเข้าใจของประชาชนหลังการเข้าร่วมปฏิบัติการที่มีต่อเกณฑ์วัดสีเขียว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) ศึกษาผลการใช้เกณฑ์วัดสีเขียวโดยเปรียบเทียบเจตคติของประชาชน หลังการเข้าร่วมปฏิบัติการที่มีต่อเกณฑ์วัดสีเขียวที่มีต่อเกณฑ์วัดสีเขียว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) ศึกษาความพึงพอใจหลังการเข้าร่วมปฏิบัติการที่มีต่อเกณฑ์วัดสีเขียวของประชาชนต่อการใช้ เกณฑ์วัดสีเขียวสำหรับวัดในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเลือกดำเนินการในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 แห่ง โดยใช้การวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 สร้างองค์ประกอบและตัวชี้วัด เกณฑ์วัดสีเขียว กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง จากผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาวัดในจังหวัด เพชรบูรณ์ ได้แก่ เจ้าอาวาส พระสงฆ์ กรรมการวัด ประชาชนชาวบ้าน ครู ข้าราชการท้องถิ่น จำนวน 49 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึก ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.77 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.77 วิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 ตรวจสอบและกลั่นกรององค์ประกอบและตัวชี้วัดของเกณฑ์ วัดสีเขียว กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน ได้จากกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากพระผู้บริหารวัด ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัด เลขาธิการ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ เลขาธิการเจ้าคณะอำเภอ ทั้งหมด ในจังหวัดเพชรบูรณ์ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) ประเด็นการสนทนากลุ่มและแบบบันทึก ที่มีค่าดัชนี ความสอดคล้อง เท่ากับ 0.77 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.77 3) แบบประเมินคุณภาพเกณฑ์วัดสีเขียว มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.74 วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 ระยะทดลองปฏิบัติการใช้ เกณฑ์วัดสีเขียวที่พัฒนาขึ้น โดยเลือกพื้นที่วัดห้วยโป่งซึ่งเป็นวัดที่นักท่องเที่ยวนิยมมาท่องเที่ยว จนส่งผลให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอย ผู้ร่วมปฏิบัติการเป็นประชาชนในตำบลห้วยโป่งที่มีอายุ 15-84 ปี จำนวน 5,560 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 357 คน โดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน และเลือก กลุ่มตัวอย่างจากผู้สมัครใจเข้าร่วมพัฒนาวัด แล้วประเมินผลการพัฒนาวัดด้วยเกณฑ์วัดสีเขียวตาม ความเห็นของประชาชน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจต่อการ ใช้ เกณฑ์วัดสีเขียว ที่มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25 ถึง 0.77 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.74 2) แบบสอบถามสอบถามเจตคติ ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73 และค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.73

3) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อเกณฑ์วัดสีเขียวมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติที และค่าสถิติเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. เกณฑ์วัดสีเขียว เป็นเกณฑ์ที่สร้างขึ้นสำหรับใช้สร้างมาตรฐานการพัฒนาวัดที่เน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการส่งเสริมสุขภาพประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมของวัด โดยใช้แนวคิดพุทธศาสนากับสิ่งแวดล้อม หลักการสิ่งแวดล้อมศึกษา แนวคิดการมีส่วนร่วมและแนวคิดวัดส่งเสริมสุขภาพ ได้จากการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วย ได้เกณฑ์วัดสีเขียว 5 องค์ประกอบ 50 ตัวชี้วัด คือ

- 1) องค์ประกอบด้านศาสนสถาน มี 10 ตัวชี้วัด
- 2) องค์ประกอบด้านศาสนวัตถุ มี 10 ตัวชี้วัด
- 3) องค์ประกอบ ด้านศาสนบุคคล มี 10 ตัวชี้วัด
- 4) องค์ประกอบด้านศาสนธรรม มี 10 ตัวชี้วัด
- 5) องค์ประกอบด้านศาสนพิธี มี 10 ตัวชี้วัด

จากนั้นตรวจสอบและกลั่นกรององค์ประกอบและตัวชี้วัดของพระผู้บริหารวัด ได้เกณฑ์วัดสีเขียวเป็น 5 องค์ประกอบ 44 ตัวชี้วัด คือ

- 1) องค์ประกอบด้านศาสนสถาน มี 9 ตัวชี้วัด โดยรวมตัวชี้วัดเดิมเป็นตัวชี้วัดใหม่ คือ ตัวชี้วัด การดูแลรักษาอาคารสถานที่และสิ่งแวดล้อม
- 2) องค์ประกอบด้านศาสนวัตถุ มี 9 ตัวชี้วัด โดยรวมตัวชี้วัดเดิมเป็นตัวชี้วัดใหม่ คือ ตัวชี้วัดการทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องใช้
- 3) องค์ประกอบด้านศาสนบุคคล มี 7 ตัวชี้วัด โดยรวมเดิมเป็นตัวชี้วัดใหม่ คือ ตัวชี้วัด แผนภูมิโครงสร้างการบริหารจัดการวัด และตัวชี้วัดการมีข้อบังคับ ระเบียบการปกครองวัดที่ชัดเจน และตัวชี้วัด กรรมการบริหารวัดที่แต่งตั้งถูกต้อง
- 4) องค์ประกอบด้านศาสนธรรม มี 10 ตัวชี้วัด และ
- 5) องค์ประกอบด้านศาสนพิธี มี 9 ตัวชี้วัด โดยรวมตัวชี้วัดเดิมเป็นตัวชี้วัดใหม่ คือ ห้ามการเล่นการพนันและดื่มสุรารายในวัด และผลการประเมินคุณภาพเกณฑ์วัดสีเขียวมีคุณภาพในระดับดีที่สดุ

2. หลังการเข้าร่วมปฏิบัติการพัฒนาวัดตามเกณฑ์วัดสีเขียว ประชาชนที่ร่วมพัฒนาวัดที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อการใช้เกณฑ์วัดสีเขียว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ประชาชนที่มีอายุและระยะเวลาที่เข้าใช้วัดประกอบศาสนกิจที่ต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อเกณฑ์วัดสีเขียวไม่แตกต่างกัน

3. หลังการเข้าร่วมปฏิบัติการพัฒนาวัดตามเกณฑ์วัดสีเขียว ประชาชนที่มีเพศและระยะเวลาที่เข้าใช้วัดประกอบศาสนกิจที่ต่างกัน มีเจตคติต่อเกณฑ์วัดสีเขียว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ประชาชนที่มีอายุและระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีเจตคติต่อเกณฑ์วัดสีเขียวไม่แตกต่างกัน

4. ประชาชนที่ร่วมปฏิบัติการพัฒนาวัดตามเกณฑ์วัดสีเขียวมีความพึงพอใจต่อเกณฑ์วัดสีเขียวอยู่ในระดับมากที่สุด

Thesis Title	Development of Green Temple Criteria for Temples in Phetchabun Province: Knowledge, Attitude and Satisfaction of Green Temple Criteria
Student	Phra Prasert Phetsom
Student ID	53B74740109
Degree	Doctor of Philosophy
Field of Study	Environmental Education
Thesis Advisor	Dr.Boonlerd Wongpo
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor Dr.Pairoj Baojai

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) develop green temple criteria to concern environment conservation and promote the people health for temples in Phetchabun province, 2) study result after using green temple criteria by compare knowledge of people classified by personal factors after having used green temple criteria, 3) study result after using green temple criteria by compare the attitudes regarding of people classified by personal factors, and 4) study the satisfaction with green temple criteria after having used green temple criteria. Green temple criteria used in 4 temples in Phetchabun province. This study used a research and development method. This research had 3 phases. Phase 1: Establish elements and indicators of green temple criteria. The samples consisted of 49 experts selected by purposive sampling. They included of chief monk, monk, temple committee, local scholars, teacher, and local officials. The instruments used were 1) focus group subject and focus group forms with an IOC at the 0.77 level, 2) structured interviews with an IOC of 0.77. The results were analyzed by content analysis. Phase 2: Check and screen elements and indicators of green temple criteria. The samples consisted of 24 temple administrator from purposive sampling. They included the Buddha ecclesiastical Province, secretary of Buddha ecclesiastical Province, Buddha ecclesiastical district, secretary of Buddha ecclesiastical district, all in Phetchabun province. The instruments used were 1) focus group subject and focus group forms with an IOC at the 0.77, 2) a structured interviews with an IOC at the 0.77 level, and 3) quality assessment of green temple criteria with and IOC at the 0.74 level. The results were analyzed by content analysis, mean, standard deviation. Phase 3: Trial action of green temple criteria using elements by indicators in Huaypong temple that having many tourism may be making waste problems. Population was 5,560 people ranking on 15-84 year old in Huaypong sub district. The samples consisted of 357 people using Krejcie and Morgan table by volunteer. The assessment of trial action of green temple criteria

was using opinion of people. The instruments used were 1) a knowledge test with discrimination ranging from 0.25 to 0.77 and a reliability significance of 0.74, 2) a questionnaire on attitude with an IOC at the 0.73 level and a reliability significance of 0.73, 3) a questionnaire to assess the satisfaction with the green temple criteria with an IOC at the 0.86 level. The results were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test independent and F-test one-way ANOVA.

The research findings were as follows:

1. The Green temple criteria were established to develop temple standards concerning environment conservation and health promotion. The green temple criteria pertaining the environment Buddhism, environmental education, the concept of participation and health promoting temple synthesis were developed using the opinion of experts from focus groups and indepth interviews. The green temple criteria were 5 elements, each having 10 indicators. They are 1) religious place, 2) religious material, 3) religious person element, 4) religious morals and 5) religious ceremony. The checking and screening of the elements and indicators of green temple criteria was done by experts with focus groups and indepth interviews. It resulted with 5 elements, with 44 indicators: 1) religious place element with 9 indicators, merging to new indicator for maintaining the buildings and the environment, 2) religious material element with 9 indicators, merging to new indicator for cleaning appliances, 3) religious person element with 7 indicators, merging to new indicator for temple management structure, clear rules and regulations governing and merging to new indicator for executive director appointed accurate measurement, 4) religious morals stayed with 10 indicators and 5) religious ceremony element with 9 indicators, merging to new indicator for measures disallowing alcohol drinks and gambling. The quality of green temple criteria was at good level.

2. After use green temple criteria, people's knowledge toward the green temple criteria differed by sex and education at the significance level of 0.05. Age and period of activity in the temple did not produce significant differences.

3. After use green temple criteria, people's attitudes toward the green temple criteria differed by sex and period of activity in the temple significance level of 0.05. People of different age or education level did not have significantly different attitude.

4. The level of satisfaction to develop temple with green temple criteria was at the highest level.